

Ministerie van Justitie en Veiligheid
De minister voor rechtsbescherming
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Rotterdam, 26 april 2022

Inzake: Consultatie Wet maatwerk bij terugvordering

Geachte heer, mevrouw,

Op 17 maart 2022 is door de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid ('Staatssecretaris') het (initiatief)wetsvoorstel van de leden Ceder, Podt, Peters, Maatoug, Van Kent en Kathmann inhoudende wijziging van de wetgeving op het beleidsterrein van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in verband met het vergroten van de beslissingsruimte van uitvoeringsorganisaties bij terugvordering, het beperken van de herziening ten nadele of intrekking van uitkeringen tot vijf jaar en enige samenhangende wijzigingen (*Wet maatwerk bij terugvordering*, verder: 'het wetsvoorstel'), ter consultatie aangeboden.

Het doel van het wetsvoorstel is om gemeenten, UWV en SVB meer ruimte te geven om naar de evenredigheid van een terugvordering te kijken, hierdoor de menselijke maat een steviger plaats te geven in het terugvorderingsbeleid en toekomstige schrijnende situaties te voorkomen.

Hieronder treft u een reactie van onze hand aan op het wetsvoorstel. Onder verwijzing naar onderstaande inhoudsopgave zullen wij stilstaan bij enkele onderwerpen en wijzigingen waarin het wetsvoorstel voorziet. Per onderwerp doen wij – waar nodig en mogelijk – een aantal suggesties voor een aanpassing dan wel nadere motivering van het wetsvoorstel specifiek ten aanzien van de Participatiewet ('PW'). Wij sluiten af met een conclusie.

Inhoudsopgave:

Wij zullen in onze reactie na een korte inleiding volgorde­lijk bij de volgende onderwerpen en wijzigingen stilstaan:

- De beperking van een herziening of intrekking tot een periode van vijf jaar (artikel 54, lid 4, PW, artikel 17, lid 4, IOAW/IOAZ, artikel 11a TW enz.);
- Wijzigingen van artikel 58 PW: Ongewijzigd laten van terugvorderingsverplichting in artikel 58, lid 1, PW en het ongewijzigd laten van artikel 17 PW (objectieve werking van de inlichtingenverplichting);
- Wijziging van artikel 58, lid 9, PW, artikel 25, lid 4, IOAW/IOAZ, artikel 20, lid 4, TW, e.v. (afzien terugvordering);
- Ontbreken van overgangsrecht;
- Afstemming toepassing tussen SVB en colleges en colleges onderling;
- Specifiek PW: Artikel 59 PW (medeterugvordering) en betekenis zogenoemde zesmaandenjurisprudentie;
- Specifiek UUV-wetgeving: volgorde­lijkheid van de wettekst na de voorgestelde wijziging.

Inleiding

Met de "Wet aanscherping handhaving en sanctiebeleid SZW-wetgeving" werd ingaande 1 januari 2013 de bestuurlijke boete ingevoerd in de toenmalige Wet Werk en Bijstand ('WWB'). Feitelijk gezien betrof dit een herintroductie, omdat voorheen de Algemene Bijstandswet ook voorzag in de mogelijkheid om een boete op te leggen. Niet alleen de bestuurlijke boete werd (her)ingevoerd per 1 januari 2013, ook de verplichte terugvordering van bijstand werd geïntroduceerd. Was herziening en terugvordering wegens een schending van de inlichtingenplicht voor die datum nog een bevoegdheid, na 1 januari 2013 werd een gemeente verplicht om in dat geval tot herziening en terugvordering over te gaan.

Het doel van de wetgever met de invoering van zowel de bestuurlijke boete als de verplichte terugvordering was om hard op te treden tegen uitkeringsfraude. Alhoewel deze doelstelling onderschreven werd en wordt, bleek in de praktijk al snel dat de menselijke maat uit het oog was verloren door de wetgever en gemeenten niet in staat waren deze menselijke maat alsnog toe te passen. Dit leidde tot soms (zeer) forse boetes en terugvorderingen. De bewegingsvrijheid van een gemeente in het geval van een herziening en terugvordering werd beperkt tot het afzien daarvan uitsluitend wegens een dringende reden. Dit begrip werd en wordt echter zodanig beperkt uitgelegd dat slechts in uitzonderlijke situaties een

dringende reden wordt aangenomen.

Met dit wetsvoorstel beogen de initiatiefnemers de beslissingsruimte van gemeenten te vergroten bij het terugvorderen van de kosten van bijstand in geval van schending van de inlichtingenplicht. Hiermee wordt beoogd de menselijke maat in het terugvorderingsbeleid te doen terugkeren en gemeenten in staat te stellen om van geval tot geval te bezien of het opleggen van een terugvorderingsbesluit evenredig is en niet leidt tot onaanvaardbare uitkomsten. Het wetsvoorstel is een vervolg op het eerdere wetsvoorstel *“Initiatiefwet vergroten beslissingsruimte gemeenten bij terugvordering bijstand”*.

Vooropgesteld moet worden dat wij het doel van het wetsvoorstel onderschrijven, de terugkeer van maatwerk op gemeentelijk niveau dan wel op het niveau van een uitvoeringsorganisatie zoals het UWV. Wel vragen wij ons af waarom in vergelijking met het eerdere wetsvoorstel gekozen is voor het handhaven van de verplichte boete. Weliswaar zijn in de praktijk al de nodige scherpe randen van de verplichte boete afgehaald, maar juist dit voorstel had de mogelijkheid geboden om deze reeds bestaande praktijk te codificeren en ook hier ruimte voor het nodige maatwerk te bieden. Dit beschouwen wij als een gemis.

De beperking van een herziening of intrekking tot een periode van vijf jaar (artikel 54, lid 4, PWPW, artikel 17, lid 4, IOAW/IOAZ, artikel 11a TW enz.)

Het wetsvoorstel voorziet in een beperking van de bevoegdheid tot het herzien of in intrekken van een recht op een uitkering tot de voorafgaande vijf jaren, berekend vanaf de eerste dag van de kalendermaand waarin het besluit tot herziening of intrekking bekend wordt gemaakt. Beoogd wordt een balans te zoeken tussen het belang van de rechtmatige verstrekking van uitkeringen en de rechtszekerheid. Met de periode van vijf jaar wordt aansluiting gezocht bij de herziening ten nadele van toeslagen op grond van de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen (‘Awir’). Door deze beperking wordt het onmogelijk dat betrokkene met een terugvordering uit een ver verleden of een terugvordering die ziet op een periode van tientallen jaren wordt geconfronteerd.

Hoewel wij ons op zich kunnen vinden in deze overwegingen menen wij dat in voorkomende gevallen waarbij sprake is van kennelijk opzettelijke fraude een uitkering toch over een langere periode ingetrokken of herzien en uiteindelijk teruggevorderd moet kunnen worden. Het gaat immers om gemeenschapsgeld. De vergelijking met de Awir is daarbij naar onze mening niet logisch. Anders dan bij het type uitkeringen waar dit wetsvoorstel op ziet, worden toeslagen op grond van de Awir eerst in de vorm van een voorschot verstrekt waarna later het recht op toeslag vastgesteld wordt en is de basis daarvoor de subsidietitel

in de Algemene wet bestuursrecht. Daarom denken wij dat een beperking van de bevoegdheid om het recht op een uitkering te herzien of in te trekken niet de juiste plaats is om de doelen van het wetsvoorstel te realiseren. Wij menen dat een wijziging van de terugvorderingsbevoegdheid beter past.

De wetten die het UWV uitvoert kennen overigens al een bepaling op grond waarvan het UWV als dringende redenen aanwezig zijn kan besluiten geheel of gedeeltelijk van herziening of intrekking af te zien. Wij menen dat in het wetsvoorstel met een dergelijke bepaling in de PW – al dan niet onder het opnemen van nadere voorwaarden en een termijn – zou kunnen worden volstaan. De vraag is overigens of dat in de praktijk een zelfstandige betekenis zal hebben naast de ruimere bevoegdheid om wegens dringende redenen van terugvordering af te kunnen zien. Dit raakt ook aan onze volgende opmerking.

Wijzigingen in artikel 58 PW (I): Ongewijzigd laten van terugvorderingsverplichting in artikel 58, lid 1, PW en het ongewijzigd laten van artikel 17 PW (objectieve werking van de inlichtingenverplichting).

Anders dan in het eerdere (initiatief)wetsvoorstel *“Initiatiefwet vergroten beslissingsruimte gemeenten bij terugvordering bijstand”* is in dit wetsvoorstel artikel 58 lid 1 PW ongewijzigd gebleven. Het college blijft daardoor in beginsel verplicht om de kosten van bijstand terug te vorderen voor zover de bijstand ten onrechte of tot een te hoog bedrag is ontvangen als gevolg van het niet of niet behoorlijk nakomen van de inlichtingenverplichting zoals bedoeld in artikel 17, lid 1, PW of de verplichtingen, bedoeld in artikel 30c, lid 2 en 3, van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen.

Een deel van de problematiek die de initiatiefnemers signaleren en met dit wetsvoorstel willen wegnemen ligt in de ruime toepassing van de inlichtingenverplichting zoals deze onder andere is vastgesteld in artikel 17 PW. Door de zogenaamde objectieve werking van de inlichtingenverplichting wordt de uitkeringsgerechtigde geacht zelf te begrijpen welke informatie hij aan het uitkeringsverlenende instantie moet melden (zie bijvoorbeeld ECLI:NL:CRVB:2021:2618) en bestaat er voor het bestuursorgaan geen inspanningsverplichting om de uitkeringsgerechtigde actief en vooraf te informeren over wat er van hem of haar wordt verwacht.

Met betrekking tot terugvorderingen die het gevolg zijn van het niet of niet behoorlijk nakomen van de inlichtingenverplichting wordt wel een nieuw artikel 58, lid 9, onder a, PW voorgesteld waardoor het college kan besluiten geheel of gedeeltelijk van terugvordering af te zien als dit niet of niet behoorlijk nakomen, gelet op de aard van de overtreding of de

omstandigheden ten tijde van de overtreding, degene op wie de verplichting rustte verminderd of niet verweten kan worden. Wij menen dat de doelen van het wetsvoorstel beter kunnen worden bereikt als deze afweging al wordt gemaakt bij de beoordeling in hoeverre de uitkeringsgerechtigde de verplichting in redelijkheid kon nakomen, en niet pas als slotstuk (terugvordering). Als duidelijk is dat het nakomen van een verplichting niet van de uitkeringsgerechtigde gevegd kon of mocht worden op grond van bijvoorbeeld zijn persoon of de omstandigheden van het geval, dan komt het college op deze grond al niet toe aan herziening of intrekking en dus ook niet aan terugvordering. Een wijziging van met name artikel 17, lid 1, PW verdient wat ons betreft de voorkeur.

Wijziging in artikel 58, lid 9, PW, artikel 25, lid 4, IOAW/IOAZ, artikel 20, lid 4, TW, e.v. (geheel of deels afzien van terugvordering)

Nieuw ten opzichte van het vorige initiatiefwetsvoorstel is een introductie van artikel 58, lid 9, PW waarin staat dat het college kan besluiten geheel of gedeeltelijk van terugvordering af te zien indien daarvoor dringende redenen aanwezig zijn. Hoewel deze bepaling in theorie de ruimte had kunnen scheppen voor het bieden van maatwerk wordt in de praktijk deze bepaling thans zeer beperkt uitgelegd en zijn de voorbeelden van een succesvol beroep op de dringende reden schaars (zie bijvoorbeeld ECLI:NL:CRVB:2020:832). De initiatiefnemers beogen door deze wijziging een ruimere toepassing van de toepassing van dringende reden mogelijk te maken. Hieronder wordt ingegaan op de voorgestelde wijziging van artikel 58 PW. Omdat in het wetsvoorstel ook vergelijkbare bepalingen worden opgenomen in de wetten die door het UWV en de SVB worden uitgevoerd, gelden onze opmerkingen ook voor die bepalingen.

College heeft beleidsruimte om geheel of deels van terugvordering af te zien ('kan bepaling').

In het wetsvoorstel krijgt het college beoordelingsvrijheid om van de bevoegdheid tot het geheel of gedeeltelijk af te zien van terugvordering gebruik te maken. Dit houdt in dat de bestuursorganen beleid zullen gaan ontwikkelen. Dit beleid kan variëren van ruimhartig tot strikt (zogenoemd '0 beleid'). Dat laatste zal niet de bedoeling van de initiatiefnemers zijn. Wij spreken de verwachting uit dat strikte beleidsregels ten aanzien van het gebruik van deze bevoegdheid door de rechter diepgaander aan het evenredigheidsbeginsel zullen worden getoetst dan bijvoorbeeld voor 2013 het geval was. Dit zal een deel van de problematiek ondervangen. Desalniettemin menen wij dat het doel van het wetsvoorstel beter bereikt wordt als de wet op dit punt gebiedender komt te luiden, zodat (te) strikt beleid wordt voorkomen.

Denk hierbij bijvoorbeeld aan de tekst: *“Het college besluit geheel of gedeeltelijk van terugvordering als bedoeld in het eerste lid af te zien, indien:”* in plaats van de tekst *“het college kan besluiten”*.

In het nieuwe artikel 58, lid 9, onder b, PW staat vervolgens: *“de nadelige gevolgen van de terugvordering niet opwegen tegen andere belangen dan met de terugvordering te dienen doelen, waarbij het college in zijn afweging in ieder geval kan betrekken”*. Hier zou gekozen kunnen worden om de tekst te wijzigen in: *“waarbij het college in zijn afweging in ieder geval betreft”*.

Vervolgens zal het college een belangenafweging moeten maken die ten voor- of ten nadele van de betrokkene uit zal vallen. Het gaat erom dat het college die afweging inzichtelijk en gemotiveerd maakt en dat die belangenweging vervolgens getoetst kan worden in bezwaar en in (hoger) beroep. Dat lijkt ook de bedoeling van het wetsvoorstel te zijn.

Een aantal criteria voor de belangenafweging is niet helder

Op grond van het voorgestelde artikel 58, lid 9, PW moet het college verschillende afwegingen maken en belangen wegen bij de beoordeling of geheel of gedeeltelijk van terugvordering wordt afgezien. Ingevolge artikel 58 lid 9, onder a, PW worden ten aanzien van de overtreding de volgende belangen gewogen:

- De aard van de overtreding of;
- De omstandigheden ten tijde van de overtreding, die degene op wie de verplichting rustte verminderd of niet verweten kunnen worden.

Ingevolge artikel 58, lid 9, onder b, PW worden ten aanzien van de nadelige gevolgen de volgende belangen gewogen:

- De omstandigheden van degene van wie wordt teruggevorderd;
- Het mogelijk ontstaan van problemen of verergering van bestaande problemen van degene van wie wordt teruggevorderd als gevolg van de terugvordering; of
- De mogelijk met de terugvordering gepaard gaande maatschappelijke lasten.

Het college zal deze begrippen weer in beleidsregels uitleggen, zo is onze verwachting. Gelet op de systematiek is voorstelbaar dat een deel ervan waarschijnlijk overeenkomsten zal vertonen met de uitleg van de begrippen ‘grove schuld’ en ‘verminderde verwijtbaarheid’ bij

het opleggen van bestuurlijke boetes. Wij menen echter dat met name de begrippen '*het mogelijk ontstaan van problemen of verergering van bestaande problemen*' en '*maatschappelijke lasten*' dermate vaag zijn dat deze in de praktijk lastig toe te passen zullen zijn, en gradaties ook lastig in beleid zijn neer te leggen.

Het wetsvoorstel heeft daarbij tot doel te komen tot een evenrediger systeem en maatwerk. In de Memorie van Toelichting noemen de initiatiefnemers onder ander problematische schulden en psychosociale problemen waarbij nadrukkelijk ook gedacht worden aan de positie van derden zoals kinderen of andere gezinsleden. Het heeft dan de voorkeur dit nadrukkelijker in de tekst van de wet te laten terugkomen, in plaats van de nu gehanteerde vage normen.

De initiatiefnemers doelen bij de *maatschappelijke lasten van een eventuele terugvordering* zoals nu opgenomen in het wetsvoorstel verder op een bovenindividueel belang dat met het afzien van terugvordering gemoeid kan zijn zodat gemeenten, UWV en SVB het collectieve belang om zeer nadelige gevolgen van terugvordering te voorkomen kunnen meewegen in het afzien van terugvordering. Hoewel wij begrijpen wat met wetsvoorstel wordt beoogd menen wij dat het voor de uitvoering beter te hanteren is als de afweging gericht is op gevolgen van de betrokkene en diens eventuele gezinsleden. Als het wetsvoorstel wel dient te voorzien in een dergelijke bepaling, menen wij dat het doel van het wetsvoorstel duidelijker in de tekst moet worden verwoord.

Het handhaven van verschil in terugvordering op grond van het eerste en het tweede lid kan het maatwerk door het college bij terugvorderingsbesluiten gecompliceerd maken

Op basis van het wetsvoorstel blijven in de PW op grond van artikel 58, lid 1 en lid 2, PW verschillende soorten terugvorderingen bestaan waarbij op basis van artikel 58, lid 9, PW het college op twee verschillende manieren maatwerk moet leveren. Bij toepassing van het eerste lid moet het college toepassing geven aan artikel 58, lid 9, onder a en b, PW terwijl bij toepassing van artikel 58, lid 2, PW de aard van de overtreding en de omstandigheden ten tijde van de overtreding, op grond van artikel 58, lid 9, onder a, PW achterwege blijven.

Omdat een terugvordering op grond van artikel 58, lid 2, PW een bevoegdheid is zal het college in de praktijk de aard van de overtreding en de omstandigheden altijd moeten meewegen, maar verwarrend is het wel. Wij vinden dat het daarom helderder is als – gelijk aan het UWV – een lijn wordt getrokken. De verschillen tussen een verplichting tot terugvordering en een discretionaire bevoegdheid zullen door de ruimere uitleg van het

begrip dringende reden waarschijnlijk minder groot worden dan nu nog het geval is. Desalniettemin zou terugvordering als discretionaire bevoegdheid de voorkeur hebben.

Overgangsrecht ontbreekt voor lopende procedures en voor vaststaande herzienings-/intrekkings- en terugvorderderingsbesluiten.

Als overgangsrecht ontbreekt dan heeft een wetwijziging directe werking. Dat betekent dat bestuursorganen in lopende (bezwaar)procedures tegen besluiten tot herziening of intrekking en terugvordering bij de heroverweging in beginsel de nieuwe regels moeten toepassen, omdat deze begunstigend zijn voor de burger.

Voor vaststaande besluiten tot herziening, intrekking en terugvordering geldt dat het in beginsel afwijzen van verzoeken om herziening van deze besluiten, die zijn gebaseerd op een regime waarvan de wetgever kennelijk van oordeel is dat hieraan ernstige gebreken kleven of dat onredelijk uitpakt, evident onredelijk kan zijn. De Centrale Raad van Beroep oordeelde bijvoorbeeld ten aanzien bestuurlijke boetes in de uitspraak ECLI:NL:CRVB:2019:659 dat dit het geval was. Wij vinden dat het verdedigbaar is dat de lijn neergelegd in deze uitspraak voor vaststaande besluiten tot herziening, intrekking en terugvordering ook zal gelden.

Wij zijn daarom van mening dat in het wetsvoorstel aandacht besteed moet worden aan het overgangsrecht en dat bestuursorganen richting geboden moet worden over de vraag hoe zij om moeten gaan met vaststaande besluiten en lopende procedures.

Afstemming van de wijze van herzien, intrekken en terugvorderen tussen met name SVB en colleges en colleges onderling.

Hoewel beleidsvrijheid het uitgangspunt is in de gedecentraliseerde eenheidsstaat die Nederland is, menen wij dat het in de praktijk voor de betrokken burger niet te begrijpen is dat er met name bij de uitvoering van PW grote verschillen zullen bestaan in de wijze waarop de colleges en de SVB (voor wat betreft de AIO-aanvulling) en colleges onderling invulling geven aan dit wetsvoorstel. Wij vinden dat het daarom wenselijk dat de wet duidelijke kaders stelt zoals wij hierboven met betrekking tot het voorgestelde artikel 58, lid 9, PW hebben opgemerkt en dat de regering actief bevordert dat bestuursorganen de uitvoering op elkaar zullen afstemmen. Voorkomen moet worden dat gelijke omstandigheden in gemeente A of bij de SVB leiden tot het afzien van een herziening en/of terugvordering, terwijl in gemeente B deze omstandigheden juist niet leiden tot een afzien.

De betekenis van dit wetsvoorstel voor artikel 59 Pw (medeterugvordering) en voor de zesmaandenjurisprudentie onder de PW.

Het wetsvoorstel voorziet niet in een wijziging van artikel 59 Pw (medeterugvordering). Wij menen dat in de toelichting aandacht gegeven moet worden aan de eventuele gevolgen van dit wetsvoorstel voor de medeterugvordering. Immers, ook in het geval van medeterugvordering kunnen omstandigheden spelen die maken dat medeterugvordering onredelijk is. Dit ontbreekt nu in het wetsvoorstel.

Hetzelfde geldt voor de betekenis van het voorstel voor de zogenoemde zesmaandenjurisprudentie. Deze jurisprudentie op grond van de PW en de voorgaande bijstandswetten houdt in dat de bevoegdheid van het college om onverschuldigd betaalde uitkeringen terug te vorderen in de tijd wordt beperkt indien het college geen, onvoldoende of niet tijdig actie heeft ondernomen op een verkregen, voldoende concreet signaal dat (mogelijk) te veel of ten onrechte uitkering wordt verstrekt en het bedrag van de ten onrechte verleende uitkering onnodig is opgelopen. Na een dergelijk signaal heeft het college nog zes maanden om tot deze actie over te gaan. Over de periode gelegen na die zes maanden kan dan geen gebruik meer worden gemaakt van de bevoegdheid tot terugvorderen zonder in strijd te komen met het zorgvuldigheidsbeginsel. Voor de toepassing van de zesmaandenjurisprudentie is in beginsel geen plaats indien sprake is van schending van de inlichtingenverplichting als bedoeld in artikel 17, lid 1, van de PW (zie bijvoorbeeld: ECLI:NL:CRVB:2012:BX1134).

Wij menen dat in de toelichting aandacht gegeven moet worden aan de vraag in hoeverre de zesmaandenjurisprudentie relevant blijft na de inwerkingtreding van dit wetsvoorstel.

De opbouw van de artikel 20 TW, artikel 36 WW enz. is niet consistent.

Na lezing van de voorgestelde wijziging van bijvoorbeeld artikel 36 WW, denken wij dat de nu voorgestelde volgorde in dit artikel niet consistent is en tot onduidelijkheid zal leiden. Het bepaalde in artikel 36 WW zal na inwerkingtreding van het wetsvoorstel namelijk als volgt komen te luiden (arcering RW/MJH):

1. De uitkering die als gevolg van een besluit als bedoeld in artikel 22a of 27 onverschuldigd is betaald, alsmede hetgeen anderszins onverschuldigd is betaald, wordt door het UWV teruggevorderd. Indien de uitkering, bedoeld in artikel 18, eerste lid, van de werkgever wordt teruggevorderd, kan deze het teruggevorderde bedrag niet verhalen op de werknemer.
2. Een uitkering die onverschuldigd aan de werkgever is betaald, wordt door het UWV van de werkgever teruggevorderd, indien de werknemer recht heeft op loon over de uren waarop de onverschuldigd betaalde uitkering betrekking had.

3 In afwijking van het eerste lid kan het UWV besluiten van terugvordering of van verdere terugvordering af te zien, indien degene van wie wordt teruggevorderd:

a. gedurende vijf jaar volledig aan zijn betalingsverplichtingen heeft voldaan;

b. gedurende vijf jaar niet volledig aan zijn betalingsverplichtingen heeft voldaan, maar het achterstallige bedrag over die periode, vermeerderd met de daarover verschuldigde wettelijke rente en de op de invordering betrekking hebbende kosten, alsnog heeft betaald;

c. gedurende vijf jaar geen betalingen heeft verricht en niet aannemelijk is dat hij deze op enig moment zal gaan verrichten; of

d. een bedrag, overeenkomend met ten minste 50% van de restsom in één keer aflost.

4. De in het derde lid, onder a en b, genoemde termijn is drie jaar indien het gemiddeld inkomen van de belanghebbende in die periode de beslagvrije voet bedoeld in de artikelen 475c tot en met 475e van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering niet te boven is gegaan.

5. Het UWV kan besluiten geheel of gedeeltelijk van terugvordering af te zien, indien:

a. de terugvordering het gevolg is van omstandigheden die geheel of hoofdzakelijk buiten de invloed van degene van wie wordt teruggevorderd liggen;

b. de terugvordering het gevolg is van het niet of niet behoorlijk nakomen van de verplichting op grond van artikel 25 en dit niet of niet behoorlijk nakomen, gelet op de aard van de overtreding of de omstandigheden ten tijde van de overtreding, degene op wie de verplichting rustte verminderd of niet verweten kan worden; of

c. de nadelige gevolgen van de terugvordering niet opwegen tegen andere belangen dan met de terugvordering te dienen doelen, waarbij het UWV in zijn afweging in ieder geval kan betrekken:

1. de omstandigheden van degene van wie wordt teruggevorderd;

2. het mogelijk ontstaan van problemen of verergering van bestaande problemen van degene van wie wordt teruggevorderd als gevolg van de terugvordering; of

3. de mogelijk met de terugvordering gepaard gaande maatschappelijke lasten

6. Degene van wie wordt teruggevorderd is verplicht desgevraagd aan het UWV de inlichtingen te verstrekken die voor de terugvordering van belang zijn.

7. In afwijking van het eerste lid kan het UWV, onder voorwaarden die Onze Minister kan stellen, besluiten van terugvordering af te zien indien het terug te vorderen bedrag een door Onze Minister vast te stellen bedrag niet te boven gaat.

Wij menen dat het de opbouw van het artikel logischer is als het derde en het vierde lid, die beiden over kwijtschelding van de vordering gaan, aan het eind van het artikel worden geplaatst. Immers, kwijtschelding zal pas aan het eind van het terugvorderingstraject plaatsvinden nadat het UWV eerst aan de hand van de thans in het vijfde lid genoemde

criteria heeft beoordeeld of er reden is om geheel of deels van terugvordering af te zien. Kort en goed gaat een beoordeling van de terugvordering voor op de kwijschelding.

Ook vragen wij ons af of het zevende lid nog zelfstandige betekenis zal hebben of dat het UWV de hoogte van het terug te vorderen bedrag al betreft in de afweging die op grond van het vijfde lid gemaakt wordt. Eerst indien de nadere voorwaarden daadwerkelijk door de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid worden gesteld zal dat het geval zijn. Dit vraagt aandacht omdat het – bijvoorbeeld ten aanzien van de Regeling uitzondering inlichtingenplicht – geruime tijd heeft geduurd voordat van de wettelijke mogelijkheid tot een dergelijke regeling gebruik is gemaakt.

Conclusie

Hoewel wij de doelstelling van het wetsvoorstel onderschrijven menen wij dat het op een aantal punten aanpassing behoeft.

- Het wijzigen van de verplichting om een boete op te leggen in een bevoegdheid.
- Een wijziging van de terugvorderingsbevoegdheid is beter geschikt om het doel van het wetsvoorstel te bereiken dan een beperking van de bevoegdheid om de uitkering te herzien of in te trekken;
- Bij het doel van het wetsvoorstel past een bevoegdheid om terug te vorderen beter dan een verplichting om een onterecht verstrekte uitkering terug te vorderen;
- Het doel van het wetsvoorstel kan beter bereikt worden als de bevoegdheid om af te zien van terugvordering gebiedender komt te luiden in plaats van dat het bestuursorgaan hiertoe kan besluiten;
- De criteria op basis waarvan het bestuursorgaan af kan zien van terugvordering moeten helderder worden geformuleerd;
- In het wetsvoorstel moet overgangsrecht worden opgenomen voor vaststaande besluiten en lopende procedures;
- Voorkomen moet worden dat gelijke omstandigheden in verschillende gemeenten kan leiden tot het wel of niet afzien van een herziening en/of terugvordering;
- Beoordeeld moet worden of het wetsvoorstel gevolgen heeft voor medeterugvordering en de zes maanden jurisprudentie;
- Een aanpassing van – onder meer – artikel 36 WW is aan de orde.

Remko Wijling
van Ardenne & Crinice le Roy Advocaten N.V.

Mark Hüsen
Juridisch adviseur BAR-gemeenten¹

¹Beide auteurs hebben deze bijdrage op persoonlijke titel geschreven.